

Huub van der Logt

SMRA SCHAAK-TOOLS

© 2025, Schaak maar raak Academy

Uitgegeven in eigen beheer.

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

SCHAAKPASPOORT

INLEIDING

Als je iets aan een ander wil uitleggen, dan is het natuurlijk wenselijk dat je zelf kennis van zaken hebt. In ieder geval meer kennis dan degene aan wie je iets wilt uitleggen. Maar het is ook handig als je het op een aansprekende manier weet uit te leggen, zodat de ander ook zijn aandacht erbij wil en kan houden.

Er zijn maar weinig mensen die beide kwaliteiten van nature bezitten en in staat zijn om hun kennis van een onderwerp op een manier te presenteren die past bij soms heel verschillende doelgroepen.

Dit speelt zeker ook een belangrijke rol bij schaaktrainers en schaaklessen. Veel schaaktrainers willen hun eigen kennis en enthousiasme heel graag delen met anderen. Soms blijft dit beperkt tot schaaklessen op de eigen schaakclub. De lessen worden dan gegeven aan leden die al een interesse in schaken hebben, ofwel: ze zijn al intrinsiek gemotiveerd om te leren. De wens van de deelnemers om kennis over te nemen weegt bij deze groep meestal zwaarder dan een al of niet flitsende presentatie van die kennis. In toenemende mate gaan schaaktrainers echter ook naar scholen. Een andere wereld als de schaakclub, maar waar veel schaaktrainers echter met dezelfde aanpak als bij de schaakclub aan de slag gaan. Terwijl kennis over willen dragen aan een groep waarvan je niet weet of ze gemotiveerd zijn (en er mogelijk zelfs weerstand kan bestaan) om een compleet andere aanpak vraagt dan een groep met intrinsieke motivatie.

Over dit onderwerp valt heel veel te vertellen, maar dat valt buiten het doel van deze handleiding.

In de vele tientallen jaren dat ik schaak- en niet schaak gerelateerde trainingen en lessen heb gegeven en trainers heb begeleid heb ik zelf ook veel geleerd over de manier waarop mensen, jong en oud, leren.

Naar mijn mening is het allerbelangrijkste dat je als (schaak-)trainer vooraf moet inleven in degenen aan wie je les gaat geven. Wat denken en vinden ze mogelijk van hetgeen je ze wilt leren, wat verwachten ze. Ofwel: *“verplaats je in je publiek”*.

Daarnaast zijn er in ieder geval nog twee elementen die naar mijn mening de basis vormen van een goede les:

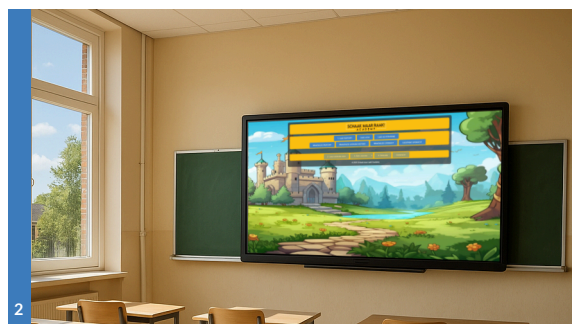
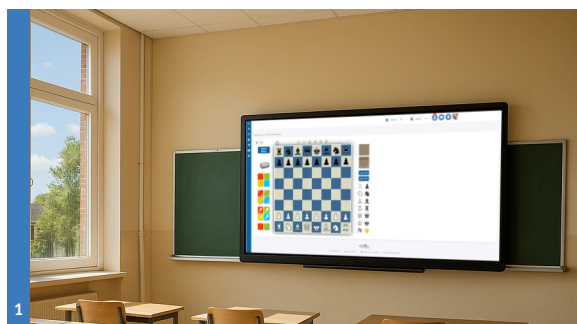
- *Iedereen wil op een leuke manier worden verrast.*
- *De meeste mensen willen structuur.*

Dit bracht me op het idee om voor schaaklessen voor kinderen het “Schaakpaspoort” te ontwerpen. Ik heb dit inmiddels zelf vele jaren tot grote tevredenheid gebruikt, maar dat kon alleen omdat ik ook zelf op karton en stickerpapier kon printen. Tevens was het ook veel werk. Daarom bedacht ik een digitale versie van het schaakpaspoort.

WAT IS HET “SCHAAKPASPOORT”?

Het “Schaakpaspoort” is een manier om kinderen te verrassen én om structuur te bieden voor een reeks schaaklessen. Het laat kinderen zien hoe de leerstof is opgedeeld en laat ze iets doen dat ze heel goed kennen en leuk vinden, namelijk “stickers verzamelen”.

Het kan ook heel snel zorgen voor een andere sfeer in een klaslokaal bij een eerste les. Kinderen kunnen bijvoorbeeld in hun hoofd een bepaald beeld hebben van schaken en verwachten dat er snel een bord met stukken op het digibord zal verschijnen. Zelfs bij een van de meer kleurrijke demonstratieborden zijn ze dan niet erg verrast (*afbeelding 1*).

Bij *afbeelding 2* zorgt het ontbreken van een schaakbord en de aanwezigheid van de kleurrijke achtergrond juist voor een verrassing. Vooral als je vervolgens ook nog eens vraagt of ze liever naar een zonnig eiland gaan of een ruimtereis willen maken en achtereenvolgens bijvoorbeeld *afbeelding 3* en *afbeelding 4* laat zien.

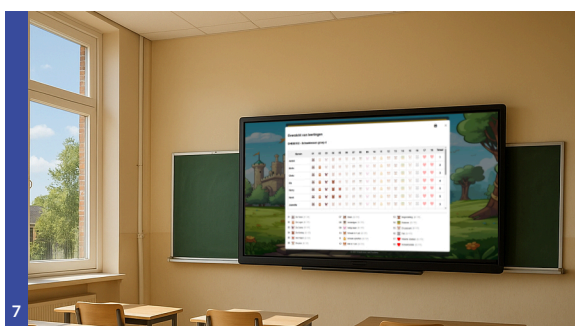

Daarna kun je laten zien dat ze “stickers” gaan verzamelen. (afbeelding 5 en 6).

Deze paar minuten zijn welbestede minuten omdat het de sfeer, met name bij kinderen met aanvankelijk bedenkingen, ten goede komt. Er ontstaat ook een nieuwsgierigheid naar hoe het verder gaat en natuurlijk naar de manier om stickers te verdienen.

Het schaakpaspoort is echter meer dan een stickerbord. Het dwingt je als schaaktrainer om vooraf je lesstof in delen op te splitsen en zo structuur aan te brengen. Het voordeel is dat als je dat eenmaal hebt gedaan je dit vervolgens kunt blijven gebruiken bij andere groepen. Het zorgt daarmee voor consistentie in je lessen aan diverse groepen.

Het schaakpaspoort laat ook op een simpele manier de voortgang van leerlingen zien (afbeelding 7).

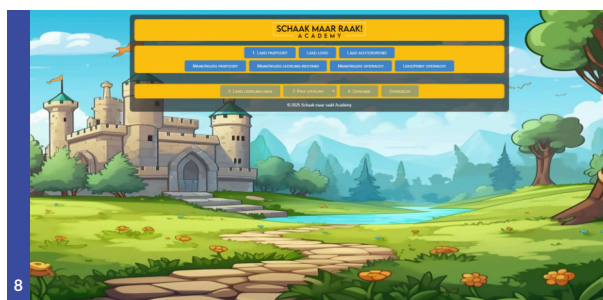
Tevens kun je het schaakpaspoort gebruiken om opdrachten en uitleg die horen bij een les op het digibord te tonen of ze vooraf uit te printen.

BELANGRIJK!

Het schaakpaspoort is ontwikkeld voor gebruik op schermen van computers en digiborden. Het is dan ook niet geschikt voor gebruik op bijvoorbeeld smartphones. De minimale beeldresolutie moet 1024x768px zijn, maar 1920x1080px verdient de voorkeur.

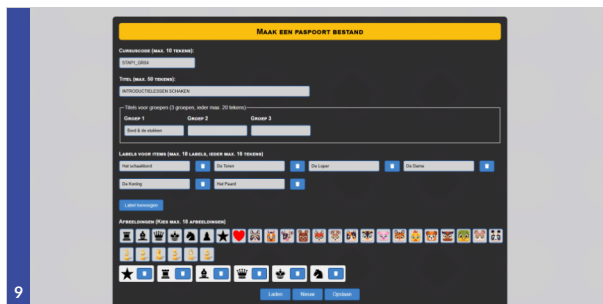
HOE MAAK JE EEN SCHAAKPASPOORT?

Het maken van een schaakpaspoort begint door te klikken op de knop “Maak/wijzig paspoort” (afbeelding 8).

Vul het scherm naar wens in (afbeelding 9).

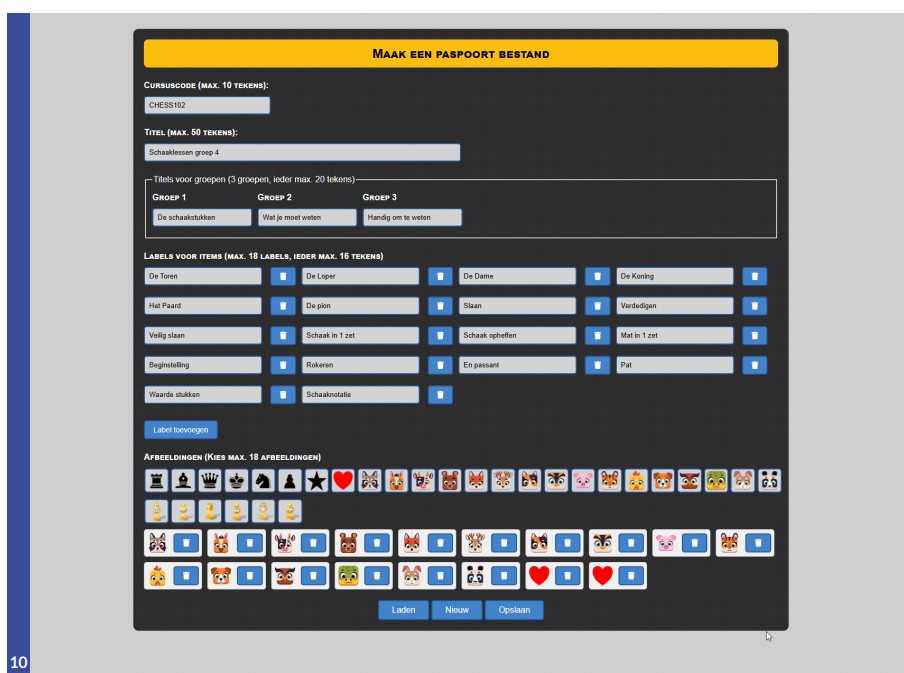
Gebruik een unieke cursuscode en een titel. Vervolgens kun je drie groepstitels invoeren, die ieder weer zes items mogen bevatten. Tot slot kan bij ieder van de zes items een afbeelding worden gekozen.

In afbeelding 9 is te zien dat er één groep is aangemaakt met de naam “Bord & de stukken”. De zes items in die groep zijn: “Het schaakbord”, “De Toren”, “De Loper”, “De Dame”, “De Koning” en “Het Paard”. Deze items hebben allemaal ook een afbeelding gekregen.

Klik tot slot op de knop “Opslaan” om je paspoort te bewaren. De voorgestelde naam is in dit geval: “paspoort_STAP1_GR04”. De locatie kun je zelf kiezen.

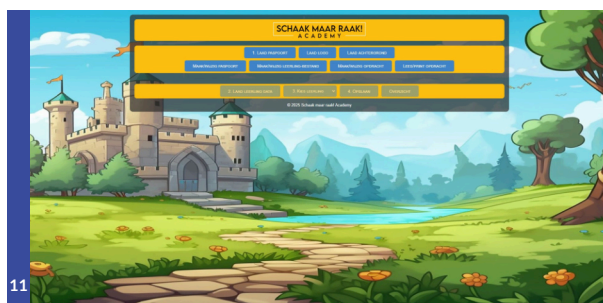
Je kunt later het gemaakte paspoort weer laden en wijzigen als je wilt. Een voorbeeld van een maximaal ingevuld paspoort is te zien in afbeelding 10.

Een eenmaal gemaakt paspoort kun je voor meerdere van je toekomstige lessen gebruiken. In de volgende stap gaan we een bestand maken met de namen van de leerlingen.

HOE MAAK JE EEN LEERLING-BESTAND?

Het maken van een schaakpaspoort begint door te klikken op de knop “*Maak/wijzig leerling-bestand*” (afbeelding 11).

Vul de cursuscode in van je gemaakte paspoort en geef daarna de namen in van de leerlingen die de lessen gaan volgen (afbeelding 12).

Het enige waar je voor moet zorgen is dat de namen uniek zijn.

Klik tot slot op de knop “*Opslaan*” om je leerlingen-bestand te bewaren. De voorgestelde naam is in dit geval: “*leerling_STAP1_GR04*”. De locatie kun je zelf kiezen.

Door de voorgestelde namen te gebruiken bij zowel het opslaan van het paspoort- en het leerling-bestand is eenvoudig te zien welke bestanden bij elkaar horen, ze hebben namelijk dezelfde cursuscode.

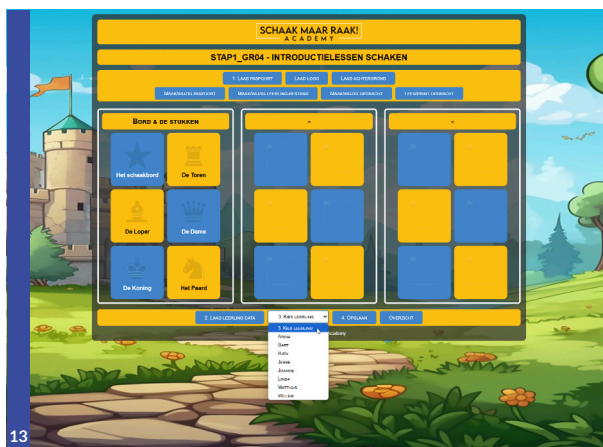
HOE GEBRUIK JE EEN SCHAAKPASPOORT?

Nu ben je klaar om het schaakpaspoort te gaan gebruiken.

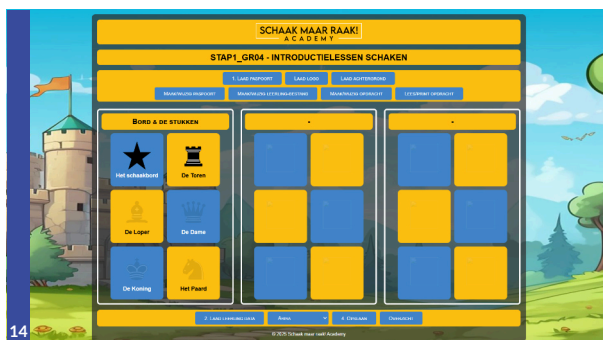
Je gaat als volgt te werk:

1. Klik op de knop “*1. Laad paspoort*” en laad je eigen paspoortbestand.
2. Klik op de knop “*2. Laad leerling data*” en laad je eigen leerling bestand.

In afbeelding 13) kun je zien dat je nu bij “*3. Kies leerling*” een leerling kunt kiezen.

Voor iedere leerling kun je nu de “sticker” activeren van de onderdelen die ze afgerond hebben. In afbeelding 14 is te zien dat een leerling met de naam “Arina” de stickers heeft gekregen van “Het schaakbord” en “De Toren”.

Na het toekennen van de stickers aan de leerlingen die ze verdient hebben is het verstandig om te klikken op “4. Opslaan”. Je slaat dan eigenlijk een bijgewerkt leerlingenbestand op. Je hebt dan twee keuzes:

1. Je accepteert de voorgestelde bestandsnaam. Deze bestaat uit de cursuscode plus de datum, dus bv. “STAP1_GR04_07042025”. Het voordeel van deze manier is dat je geleidelijk meerdere bestanden aanmaakt en dus altijd backup’s heb van de vorige lessen.
2. Je kunt ook het eerder gemaakte leerlingenbestand overschrijven. Je hebt dan minder bestanden, maar ook geen automatische backup’s van de vorige lessen.

VOORGANGSOVERZICHT

Door te klikken op de knop “Overzicht” (afbeelding 15). Kun je een overzicht krijgen van de voortgang van alle leerlingen.

Niet alleen zie je welke onderdelen de leerlingen al beheersen, maar tevens kun je onderaan zien hoeveel leerlingen een bepaald onderdeel al onder de knie hebben.

Tevens is er de mogelijkheid om het overzicht te printen.

Overzicht van leerlingen

CHESS102 - Schaaklessen groep 4

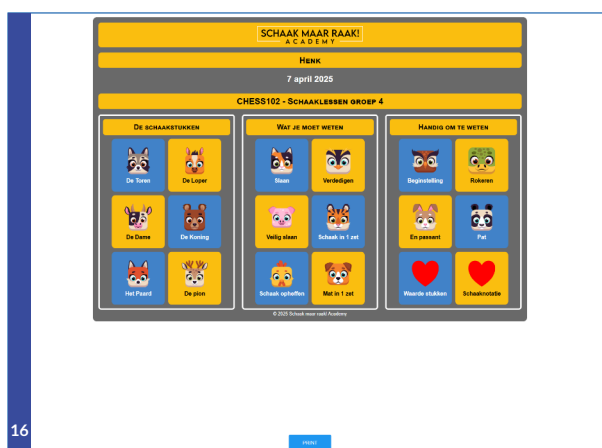
Namen	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	Totaal
Astrid	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	18
Boris	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	18
Chris	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	18
Els	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	18
Harry	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	18
Henk	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	18
Jessika	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	18
Joanna	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	18
Leo	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	18
Lianne	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	18
Luiske	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	18

01 De Toeset (1/17)
02 De Toeset (1/17)
03 De Toeset (1/17)
04 De Toeset (1/17)
05 De Toeset (1/17)
06 De Toeset (1/17)
07 De Toeset (1/17)
08 De Toeset (1/17)
09 De Toeset (1/17)
10 De Toeset (1/17)
11 De Toeset (1/17)
12 De Toeset (1/17)
13 De Toeset (1/17)
14 De Toeset (1/17)
15 De Toeset (1/17)
16 De Toeset (1/17)
17 De Toeset (1/17)
18 De Toeset (1/17)

CERTIFICAAT

Als een leerling alle stickers heeft behaald verschijnt automatisch een knop “Certificaat”.

Hiermee kan voor deze leerling een certificaat worden geprint. Een voorbeeld is te zien in afbeelding 16.

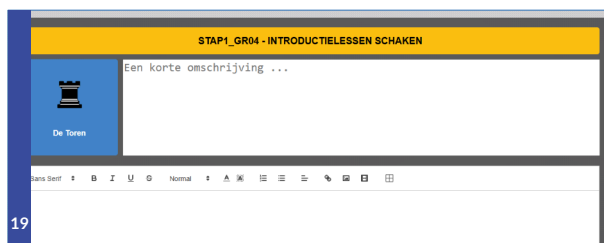
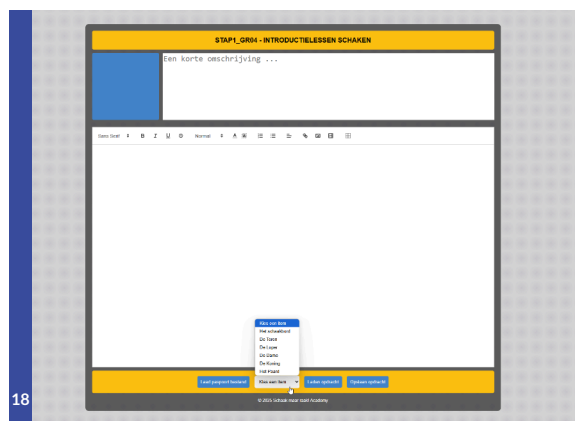
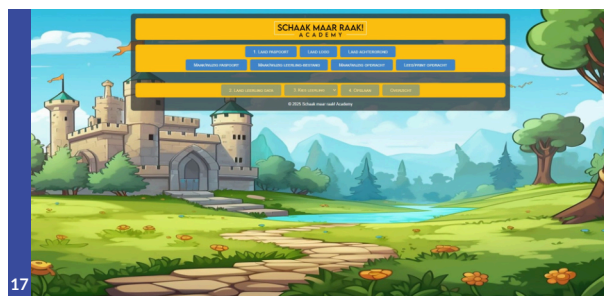
MAAK/WIJZIG OPDRACHT

Een toevoeging aan het schaakpaspoort is het kunnen maken en presenteren van opdrachten. Zie het vooral als een manier om op papier (door te printen) of op een digibord te laten zien wat er gedaan moet worden om een bepaalde sticker te behalen.

Klik op *“Maak/wijzig opdracht”* (afbeelding 17).

Klik in het volgende scherm op *“Laad paspoort bestand”* (afbeelding 18).

Kies daarna uit de dropdownlijst voor welk onderwerp je een opdracht wilt maken.

Je ziet nu de afbeelding en titel van het onderwerp en je kunt een korte omschrijving invoeren die alleen uit tekst kan bestaan.

Daarna kun je met meer opmaakfuncties zowel tekst, tabellen als afbeeldingen invoeren om de opdracht zo duidelijk mogelijk weer te geven.

Als je klaar bent klik je op de knop *“Opslaan opdracht”*.

Met de knop *“Laden opdracht”* kun je altijd een opdracht weer laden om deze te wijzigen.

Tijdens een les kun je nu klikken op de knop *“Lees/print opdracht”* (afbeelding 17). Hierna kun je met de knop *“Laad opdracht”* een gemaakte opdracht laden en deze tonen op een digibord en eventueel daarna met de knop *“Print”* deze opdracht printen.

LOGO/ACHTERGROND AANPASSEN

In het begin werd al even vermeld dat het mogelijk is je eigen achtergrond te kiezen. Hetzelfde is het geval met het logo. Met de knoppen *“Laad logo”* en *“Laad achtergrond”* kun je eigen bestanden hiervoor laden.

Je kunt je eigen achtergrond- en logo-bestanden samen met je schaakpaspoort bestanden bijvoorbeeld op een usb-stick bewaren en meenemen naar iedere locatie waar je lessen verzorgt. Kies voor de achtergrondbestanden bij voorkeur afbeeldingen/foto's met een afmeting van 1920x1080px.

TOT SLOT

Het schaakpaspoort heb ik met veel plezier gemaakt en ook zelf gebruikt. Het heeft vele mogelijkheden, maar ook zeker zijn beperkingen. Iedere gebruiker zal zijn eigen ideeën hebben over het gebruik van het schaakpaspoort en zal dan ook zijn eigen wensen voor veranderingen en toevoegingen hebben.

Suggesties en ideeën zijn altijd welkom, maar ik kan niet garanderen dat ze verwerkt zullen worden in het schaakpaspoort.

Geniet vooral van alles wat al wél kan met het schaakpaspoort. Bij mijn weten is er geen vergelijkbare tool voor schaaktrainers beschikbaar.

SCHAAK MAAR RAAK
ACADEMY

Bloemersmastraat 40
9822 AD Niekerk

06 30796868

info@schaakmaarraak.nl

www.schaakmaarraak.nl

www.chessforfun.nl

HET SCHAAKPASPOORT

DE SMRA SCHAAK-TOOLS

Om het geven van schaaklessen zo leuk en makkelijk mogelijk te maken heb ik diverse “tools” ontworpen. Ik heb deze de afgelopen jaren, tot grote tevredenheid, in mijn eigen schaaklessen gebruikt.

Uiteraard ontstaan er altijd nieuwe ideeën en wensen dus er zullen niet alleen nieuwe schaak-tools ontwikkeld worden, maar bestaande zullen ook verder ontwikkeld worden.

De schaak-tools werken vanuit een webbrowser en zijn daardoor overal te gebruiken waar internet beschikbaar is.

Lees meer over de “SMRA Schaak-Tools” op de website van de Schaak maar raak Academy.

Veel (schaak-)plezier gewenst!

SMRA SCHAAK-TOOLS